

Aansprakelijkheid van de preventieadviseur

Sara Torrekens, Advocaat - Counsel

Gits, 24 januari 2012

Inleiding

- ▶ **Strafrechtelijke aansprakelijkheid**
  - Risico op strafvervolgning voor Correctionele rechtbank
  - Voor werkgever, bedrijfsleiders, bestuurders, ...
  - Verschillende fasen
  - Impact van het Sociaal Strafwetboek?

- ▶ **Burgerlijke aansprakelijkheid**
  - Risico op burgerlijke schadeclaims
  - Van slachtoffer/ nabestaanden, arbeidsongevallenverzekering, ...
  - Principe van de 'burgerlijke immuniteit'

- ▶ **Uw vragen uit de praktijk?**

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

De 'fasen' na ernstige arbeidsongeval

- ▶ **Fase 1:** Stappenplan werkgever + onderzoek Inspectie TWW
- ▶ **Fase 2:** Pro Justitia
- ▶ **Fase 3:** Arbeidsauditoraat beslist
- ▶ **Fase 4:** Strafvervolgning (of niet)

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Fase 1: Eerste weken na het arbeidsongeval

▶ 'Stappenplan' werkgever

- Verwittigen hulpdiensten/ EHBO
- Treffen bewarende maatregelen om onderzoek mogelijk te maken
- Verwittigen interne/ externe dienst PBW
- Onmiddellijk verwittigen van de inspectie TWW
  - Enkel bij overlijden of ao met blijvende letsels
  - Ao op de arbeidsplaats (geen arbeidswegongeval)
- Aangifte bij ao-verzekering (8 da.)
- Opstellen van omstandig verslag (10 da.)
- Follow-up van actieplan

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

► Omstandig verslag

- Bij '*ernstig arbeidsongeval*' (specifieke definitie ≠ AOW)
    - Op de arbeidsplaats zelf
    - Wegens ernst is een grondig specifiek onderzoek vereist
    - Koning bepaalt de criteria
  - Dodelijk ongeval
  - Ongeval dat in direct verband staat met
    - Afwijkende gebeurtenis uit Bijlage I KB Welzijnsbeleid
    - Of met betrokken voorwerp uit Bijlage II KB Welzijnsbeleid
    - en dat aanleiding heeft gegeven tot:
      - Blijvend letsel
      - Tijdelijk letsel uit Bijlage III KB Welzijnsbeleid
- » *TIP: http://www.socialsecurity.be/web3/newdrs/aoat/aoat000/jsp/index_fatdecision.jsp?lang=nl*

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Omstandig verslag

- Termijn: 10 dagen na ernstig ao
- Te laat? Strafsancties! (art. 128 SSw.)
  - » *TIP: contacteer vooraf de inspectie TWW en vraag verlenging*
- Indiening van een 'voorlopig' omstandig verslag
  - Inspectie TWW mag een voorlopig verslag aanvaarden
  - Verplichte vermeldingen:
    - Identificatie slachtoffer en werkgever
    - Feitelijke omstandigheden
    - Primaire oorzaken
    - Overzicht van de nog uit te voeren onderzoeken
    - Materiële feiten waardoor geen finaal verslag kan worden bezorgd
    - Bevindingen en eventuele adviezen van CPBW
  - » *TIP: Beperk je tot de verplichte vermeldingen!*

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Inspectie Toezicht op het Welzijn op het Werk (TWW)

- Sociaal Strafwetboek (i.w. 01.07.2011 1- Boek I, titel II)
  - Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs (Afd. 2)
  - Bijzondere bevoegdheden inzake veiligheid en gezondheid (Afd. 3)
    - bevel tot treffen van preventiemaatregelen om herhaling te vermijden
    - Specifieke verboden
    - Bevel tot stopzetting van de arbeid
    - Verzegelen van werkpost, machines, arbeidsplaatsen, ...
- Verzamelen bewijsmateriaal 'à charge'
- Verhoor van getuigen en hiërarchische lijn

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Fase 2: Pro Justitia

- Proces Verbaal tot vaststelling van een inbreuk
  - Cfr. SSw., Boek 1, Titel 3, Hoofdstuk 2
  - Verplichte vermeldingen
  - Bijzondere bewijskracht (materiële vaststellingen) indien binnen de 14 dagen ter kennis gebracht van 'overtreder'
- Inspectie TWW heeft 'appreciatiebevoegdheid'
  - Verbaliseren of niet
  - Welke overtreders?
  - Welke inbreuken?
  - In de praktijk: bijna altijd na ernstig arbeidsongeval!
- Standpunt inspectie TWW $\neq$ Arbeidsauditoraat
  - strafvervolgning blijft mogelijk, ook zonder Pro Justitia!

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Fase 3: Arbeidsauditoraat/ Openbaar Ministerie

- ▶ Inspectie TWW maakt P.V. en dossier over (art. 65 SSw.)
  - Arbeidsauditoraat (O.M.)
  - FOD Waso– dienst administratieve geldboete

- ▶ Arbeidsauditoraat beslist (art. 68 SSw.):
  - Strafvervolging
  - Klassering zonder gevolg (> administratieve vervolging)
  - Minnelijke schikking/ VSBG
  - Bemiddeling in strafzaken
  - Rechtstreekse vordering voor de arbeidsrechtbank

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

- Arbeidsauditoraat beslist
  - Strafvervolgning of niet?
  - Beklaagden: wie wordt vervolgd en wie niet?
  - Welke tenlasteleggingen?

- Voorrang van strafvervolgning (art. 71 – 72 SSw.)
  - Strafvervolgning, minnelijke schikking (e.d.) sluiten een administratieve afhandeling uit
  - Termijn: 6 maanden
    - Indien geen beslissing: FOD Waso kan administratief afhandelen

- In de praktijk?
  - Strafvervolgning na dodelijk ongeval of ao met blijvende letsels!

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Administratieve vervolging

- Boek I, art. 74 e.v. SSw.
  - FOD Waso, Dienst administratieve geldboete
  - Sanctie niveau 2, 3 en 4: voorrang strafvordering
  - Initiatief FOD Waso indien OM (art. 69 en 72 SSw.)
    - afziet van vervolging / Minnelijke schikking, ...
    - OM neemt geen initiatief binnen de 6 ma (harmonisatie termijn)
- » *N.B. Ondanks tendens naar depenalisering – voorrang aan strafvervolging bij ernstige ao!*

1 **Strafrechtelijke aansprakelijkheid**

- ▶ Actiemiddelen administratie (art. 69 SSw.)
  - Administratieve Geldboete
  - Schuldigverklaring (nieuw!)
  - Klassering zonder gevolg

- ▶ Uitnodiging tot indiening verweermiddelen (art. 77 SSw.)

- ▶ Verweermiddelen (art. 78 SSw.)
  - Schriftelijk (ook via e-mail) of mondeling

- ▶ Kennisgeving beslissing (art. 84 - 85 SSw.)

- ▶ Beroep (3 maanden) of berusting/ betaling
  - Bewijslast in procedure: administratie (art 87 SSw.)
  - Boete kan niet verhogen soms uit principiële overwegingen!

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Fase 4: Strafvervolgning

- Procedure voor Correctionele Rechtbank
- Wettelijke basis?
  - Artikel 81 WW. - 128 SSw.
  - Artikel 418-420 Sw.
- Dagvaarding voor de strafrechter vn
  - WG/ vennootschap, bestuurders en/of hiërarchische lijn, ...
- Forum voor de slachtoffers of nabestaanden
  - Mogelijkheid tot burgerlijke partijstelling voor de strafrechter
- Normale regels van het straf(proces)recht zijn van toepassing

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

➤ Meest voorkomende strafbaarstellingen

- **Art. 81 1° WW/ art. 128 SSw.:** inbreuken welzijnswetgeving
  - Werkgever
  - Lasthebbers
  - Aangestelden

- **Art. 418 – 420 Sw.:** onopzettelijke doding/ slagen en verwondingen

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

➤ Wettelijke basis (vóór het SSw.)

- Art. 81 1° W. 04.08.1996 (hierna: WW)
  - inbreuken op Welzijnswet of uitvoeringsbesluiten
  - in combinatie met andere concrete bepalingen (o.a. WW./KB's/ ARAB, in combinatie met art. 99 WW)
- Andere specifieke strafbaarstellingen
  - Art. 81 2° WW (externe diensten PBW)
  - Art. 82 WW (structurele inbreuken, b.v. geen interne dienst of comité PBW)
  - Art. 83 WW (werken op een zelfde of aanpalende arbeidsplaats – art. 7 WW)
  - Art. 84 WW (werken door ondernemingen van buitenaf – art. 9-10 WW)
  - Art. 85 WW (id. – verplichte schriftelijke overeenkomst – art. 9 §2 WW)
  - Art. 86 – 88 WW (tijdelijke en mobiele bouwplaatsen)

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

➤ Wettelijke basis: vanaf 01.07.2011 Sociaal Strafwetboek

- Art. 128 SSw.
  - inbreuken op Welzijnswet of uitvoeringsbesluiten
  - in combinatie met andere concrete bepalingen (o.a. WW./KB's/ ARAB, in combinatie met art. 99 WW)
- Andere specifieke strafbaarstellingen
  - Art. 119 – 122 SSw.: geweld, pesterijen en OSGW
  - Art. 129 SSw.(tewerkstelling op eenzelfde of naburige arbeidsplaats)
  - Art. 130 SSw. (werkzaamheden door ondernemingen van buitenaf)
  - Art. 131 SSw. (tijdelijke en mobiele bouwplaatsen)

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Strafbare daders?

- **Art. 81 1° WW – art. 128 SSw. (wettelijke toerekening-**
  - Werkgever
  - Lasthebbers
  - Aangestelden
    - *N.B. geen cascadesysteem!*
- **Art. 418 – 420 Sw.**
  - ‘Wie door onachtzaamheid de dood of letsels heeft veroorzaakt’
  - Dus: eenieder mits (1) fout (2) schade en (3) causaal verband

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Strafbare daders - Art. 81 1° WW – art. 128 SSw.

• Begrip 'Werkgever'

- Fysieke personen en/of rechtspersonen
  - Bv. De vennootschap, een bestuurder, zaakvoerder, ...
- Criterium: aanwezigheid van gezagsrelatie
  - niet bij tewerkstelling van zelfstandigen
  - tenzij: H.IV WW. *'werken met ondernemingen van buitenaf'*
- Strafrechtelijke verantwoordelijkheid rechtspersoon (W. 04.05.1999)
  - Toerekenbaarheid is vereist (zowel materieel als moreel)
  - Onderzoek naar structurele tekortkomingen van rechtspersoon (onderscheiden van de fysieke personen)

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Strafbare daders - Art. 81 1° WW – art. 128 SSw.

• Lasthebbers en aangestelden

- Cass.: “(...) bekleed zijn met het gezag of de bevoegdheid om effectief over de naleving van de wet te waken, zelfs indien die bevoegdheid in de tijd of naar de plaats beperkt is.”
- criterium: beslissingsbevoegdheid inzake welzijnsreglementering
- Onderscheid ‘aangestelde’/ ‘lasthebbers’: ondergeschikt verband
- Niet:
  - Werknemers met zuiver uitvoerende taken
  - Interne preventieadviseur?
- Voorbeelden:
  - Werknemers/ ‘hiërarchische lijn’ met beslissingsbevoegdheid
  - Zelfstandige manager (al dan niet via managementvennootschap)

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

➤ Art. 418 – 420 Sw.

- Fout
  - ‘lichtste fout’ (onachtzaamheid) volstaat
  - Criterium: ‘bonus pater familias’
  - Cfr. consideratieplicht
  - Eenieder kan aansprakelijk worden gesteld (ook indien geen ‘lasthebber’ of ‘aangestelde’) – dus ook ‘lagere’ werknemers
- Schade
- Causaal verband
  - Criterium: quid met schade indien fout zich niet had voorgedaan
  - Cass.: zekerheid omtrent het causaal verband is vereist; zoniet: vrijspraak

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Art. 418 – 420 Sw.

- Strafvervolgning van uitvoerende werknemers ?
  - vb. dodelijk ongeval – elektrocutie:
    - *werknemer vergat de spanningsloosheid te checken (controle op scheidingschakelaars vergeten)*
  - vb. dodelijk ongeval op dienstweg van luchthaven:
    - *twee werknemers verrichtten een manifest gevaarlijk transport (niet verlicht, met ver uitstekende delen)*
  - Vb. dodelijk ongeval op de terreinen van een havenbedrijf
    - *Werknemer die het ongeval veroorzaakte (roekeloos rijgedrag en overdreven snelheid) is mee gedagvaard, naast de werkgever*

Niet onmogelijk, maar eerder uitzonderlijk!

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

➤ Strafrechtelijke aansprakelijkheid van preventieadviseur?

- Interne preventieadviseur
  - Art. 81 1° W.W./ 128 SSw.: aangestelde of lasthebber?
  - Art. 418 – 420 Sw.?
- Externe preventieadviseur
  - Art. 81 1° W.W./ art. 128 SSw.: aangestelde of lasthebber?
  - Art. 81 2° W.W.?
  - Art. 418 – 420 Sw.?

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Interne preventieadviseur

- Artikel 81 1° W.W./ 128 SSw.: aangestelde?
- In principe niet:
  - Adviserende rol (geen beslissingsbevoegdheid)
  - Onafhankelijkheid ten aanzien van WG
  - Geen lid van de HL
  - Eindverantwoordelijkheid van het welzijnsbeleid → WG
- Uitzonderingen:
  - Noodsituaties (art. 7 §1 1° KB 27.03.1998)
  - Dualiteit van functies

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

➤ Interne preventieadviseur – in de rechtspraak?

- *Cass. 21 september 1993*
  - Nadruk op de onafhankelijkheid
  - Geen beslissingsbevoegdheid (wg) tenzij in noodsituaties
  - Andere: *Corr. Brussel 29 juni 2001, 4441; Luik, 4de Kamer, 8 januari 2002, nr. 10 – 15;*
- *Hof van Beroep Antwerpen 26 maart 1993*
  - Strafvervolgung bedrijfsleiding en IPA
  - Ernstige inbreuken op WW en milieuwetgeving (petrochemie) met gezondheidsschade van werknemers
  - Vrijspraak van IPA wegens
    - Geen beslissingsbevoegdheid (geen aangestelde/ lasthebber)
    - Adviserende rol

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Interne preventieadviseur – in de rechtspraak?

- *Hof van beroep Brussel 6 november 1996*
  - Ernstig ao / Werkplatform zonder de nodige CBM
  - Strafvervolging en veroordeling van werfleider en IPA (werfbezoeken)
  - Bekritiseerbaar arrest!
    - Onduidelijk of IPA werd beschouwd als aangestelde/ lasthebber
- *Corr. Antwerpen 1ste Kamer 30 juni 2003:*
  - *Veroordeling IPA: cfr. beslissingsbevoegdheid – dualiteit van functies?*
- *Corr. RB. Dendermonde, 13de Kamer, 23 maart 2004*
  - *Wn raakt gekneld onder elektrische garagepoort van postgebouw*
  - *Strafvervolging van WG, een manager en de interne PA*
  - *Verdict? Veroordeling nv/ vrijspraak IPA (geen 'aangestelde')*

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Interne preventieadviseur

- Artikel 418 – 420 Sw.
  - Ja!
  - Zodra alle elementen aanwezig zijn:
    - Fout (onachtzaamheid volstaat)
    - Schade
    - Causaal verband
  - Bepaalde rechtsleer: fout mag geen inbreuk uitmaken op de welzijnswetgeving
  - Consideratieplicht?

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Externe preventieadviseur

- Artikel 81 1° W.W./ art. 128 SSw.?
  - Geen *aangestelde* of *lasthebber* van de werkgever
- Artikel 81 2° W.W:
  - Substantiële elementen:
    - *personen die niet behoren tot het personeel van de WG*
    - *die in toepassing van de WW belast zijn met de uitvoering van bepaalde opdrachten*
    - *en die deze opdrachten vervullen in strijd met de WW*
  - Strafbare daders?
    - *Externe dienst PBW + verantwoordelijken*
    - *Externe preventieadviseurs ?*
- Quid Ssw.? (i.w. 01.07.2011)

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Externe preventieadviseur

- In de praktijk?
  - Zeer uitzonderlijk
  - Geen beslissingsbevoegdheid, maar adviserende rol
  - Middelenverbintenis – resultaatsverbintenis
  - B.v. niet (correct) verrichten van bepaalde taken, verkeerde testen afnemen (gezondheidstoezicht), ...
- Art. 418 – 420 Sw.
  - Ja, mits alle elementen voorhanden zijn (F-S-CV)
  - Idem IPA

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

▶ Strafmaat vóór het Sociaal Strafwetboek?

- Art. 81 e.v. WW. 04.08.1996 (vóór SSw.)
  - *8 da. – 1 jaar en/of*
  - *geldboete van 50 - 1 000 - 2.000 EUR*
  - *Verdubbeling bij herhaling (3 j.)*
- Art. 418 – 420 Sw.
  - *letsels:*
    - *8 da. – 6 maanden en/of*
    - *50 EUR – 500 EUR*
  - *dood:*
    - *3 ma. – 2 jaar en/of*
    - *50 EUR tot 1.000 EUR*
- *N.B. boetes te vermeederen met opdecienen!*

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

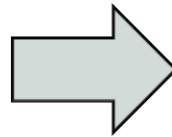
▶ Strafmaat sinds Sociaal Strafwetboek?

- Codificatie: Opheffing en vervanging van 'oude' strafbepalingen
- 4 sanctieniveaus voor alle sociaalrechtelijke misdrijven
- Sanctieniveau: Cat. 3 of 4 (gezondheidsschade of arbeidsongeval)
- Algemene principes blijven gelden:
  - WG is burgerlijk aansprakelijk voor geldboetes v aangestelden/ lasthebbers
  - Multiplicator bij rechtspersonen (art. 41*bis* Sw.)
  - Eenheid van opzet (art. 65 Sw.): slechts één straf (zwaarste)
  - Opschorting van veroordeling/ Uitstel van tenuitvoerlegging
- *N.B. inbreuk van het zwaarste niveau bij ao!*

1 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Vóór Soc. Sw.

- 8 da. – 1 jaar en/of
geldboete 50 - 1 000/ 2.000 EUR

Ná Soc. Sw.

niveau 3:
geldboete 100 – 1.000 EUR

niveau 4:
6 ma. – 3 jaar
geldboete 600 – 6.000 EUR

Exploitatieverbod/ bedrijfssluiting

- Verdubbeling bij herhaling (3 j.)

Verdubbeling bij herhaling (1 j.)

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

- ▶ Wettelijke grondslag: art. 1382 e.v. B.W.
- ▶ 3 subsantiële elementen:
  - Fout
    - Actief of onachtzaamheid
  - Schade
  - Causaal verband
- ▶ Maar:
  - *Art. 46 §1 Arbeidsongevallenwet*
  - *Art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet*

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

▶ Burgerlijke immunititeit

- Art. 46 §1 Arbeidsongevallenwet
- Historisch 'compromis' (1903):
  - Invoeren van objectieve aansprakelijkheid bij arbeidsongevallen
  - Slechts gedeeltelijke vergoeding van de schade
  - Uitsluiten van het 'normale' burgerlijk aansprakelijkheidsrecht
- Wie geniet 'immunititeit'?
  - Werkgever
  - Aangestelden
    - *cfr. art. 1384 lid 3 B.W.: personen die arbeid verrichten in ondergeschikt verband*
  - Lasthebbers
    - *Mandatarissen van de werkgever*

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

▶ Burgerlijke immunititeit

- Bescherming tegen burgerlijke schadeclaims van:
  - Slachtoffer
  - ‘Rechthebbenden’/ nabestaanden
  - Arbeidsongevallenverzekering
- Ongeacht de aard van de schade
  - Ook voor niet-gedekte schadeposten (b.v. esthetische of morele schade)
- Concreet: SO wordt vergoed door AOV en kan geen burgerlijke vordering instellen tegen zijn werkgever en/of collega's
- Discriminatie ? (cfr. rechtspraak van Grondwettelijk Hof)

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

▶ Uitzonderingen op de burgerlijke immunititeit

- Tegen de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden
  - *Opzet*
  - *Ongeval op de weg van of naar het werk*
  - *Verkeersongevallen (openbare weg)*

- Tegen de werkgever
  - *Schade aan goederen van werknemer*
  - *Zwaarwichtige overtredingen op welzijnswetgeving, indien:*
    - *Werknemers worden blootgesteld aan risico op ao*
    - *Inspectie TWW vooraf schriftelijk heeft:*
      - » *Gewezen op het gevaar voor de werknemers*
      - » *Gemeld welke overtredingen zijn gepleegd*
      - » *Gemeld welke maatregelen er moeten worden genomen*
      - » *Gemeld dat, indien deze maatregelen niet worden genomen, de 'burgerlijke immunititeit' wordt opgeheven*
  - *Tenzij: niet naleving door SO van schriftelijke veiligheidsinstructies*

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

▶ **Beperkte aansprakelijkheid van werknemer (art. 18 AOW)**

- Werknemer is enkel burgerlijk aansprakelijk voor:
  - Bedrog
  - Zware fout
  - Gebruikelijke lichte fout
- Geldt ten aanzien van de werkgever en derden
- Voor contractuele als extra-contractuele schadeclaims
- > Art. 1384 B.W.: aansprakelijkheid van de ‘aansteller’ voor fouten van zijn ‘aangestelde’

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

➤ Hoe kan men een burgerlijke vordering instellen?

- Burgerlijke partijstelling (strafproces)
  - *'Voordelige positie' van de burgerlijke partijen*
  - *Burgerlijke vordering wordt afgewezen bij volledige vrijspraak*
  - *Beklaagde wordt doorgaans burgerlijk aansprakelijk gesteld indien strafrechtelijk veroordeeld (tenzij geen causaal verband)*
    - *Art. 418 – 420 Sw. Impliceren causaal verband*
    - *Art. 128 SSw.: causaal verband is niet vereist*

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

▶ Hoe kan men een burgerlijke vordering instellen?

- Vordering voor burgerlijke rechter
  - *Wanneer?*
    - *Klassering zonder gevolg*
    - *Indien strafvordering nog niet op gang is gebracht*
  - *Eiser draagt volledige bewijslast:*
    - *fout, schade en causaal verband*
    - *Causaal verband moet 'zeker' zijn*

⇒ *N.B. Goede begeleiding (fase 1 - fase 4) is dus van belang voor mogelijke burgerlijke gevolgen!*

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

➤ Burgerlijke aansprakelijkheid van preventieadviseur?

- Interne preventieadviseur (IPA)
  - Ten aanzien van werknemers
  - Ten aanzien van de werkgever
- Externe preventieadviseur (EPA)
  - Ten aanzien van werknemers
  - Ten aanzien van aangesloten werkgevers
  - Ten aanzien van de EDPBW

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

▶ Burgerlijke aansprakelijkheid van de IPA

- **Ten aanzien van de werknemers**

- Extra-contractueel (art. 1382 B.W. e.v.)
- Burgerlijke immunititeit
- Beperkte aansprakelijkheid als werknemer (art. 18 AOW)
- Mogelijke vorderingen? B.v.
  - *Indien arbeidsongeval van een derde (b.v. uitzendkracht)*
  - *Vordering v niet-rechthebbenden in het kader van de AOW*
  - *Bij verkeersongeval van werknemer*
  - *Bij ongeval van/naar het werk van werknemer*
  - *Op voorwaarde dat 'zware fout' of 'herhaalde fouten'*

- **Ten aanzien van de werkgever**

- contractueel
- Beperkte aansprakelijkheid als werknemer (art. 18 AOW)

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

➤ Burgerlijke aansprakelijkheid van de IPA

- **Opgepast met uitzendarbeid of onderaanneming!**

- Uitzendkantoor = WG (immunititeit)
- ‘Gebruiker’ is niet beschermd
  - *Vordering v slachtoffer of nabestaanden (niet gedekte schade AOV)*
  - *Regresvordering door ao-verzekering!*
- *Aangifte bij BA-verzekering (WG)*
- *Aangifte bij bedrijfsleidersverzekering (aangestelden/ lasthebbers)*

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

► Burgerlijke aansprakelijkheid van de EPA

- **Ten aanzien van werknemers van een aangesloten werkgever**
  - Extra-contractueel
  - Geen burgerlijke immunititeit
  - Indien werknemer: beperkte aansprakelijkheid (art. 18 AOW)
- **Ten aanzien van een aangesloten werkgever**
  - Geen burgerlijke immunititeit
  - Wel “Quasi-immunititeit” van de uitvoeringsagent:
    - Enkel extra-contractueel, indien strafrechtelijke inbreuk
    - Gevolg: WG zal contractuele vordering instellen tegen EDPBW
  - Indien werknemer: beperkte aansprakelijkheid (art. 18 AOW)
- **Ten aanzien van de EDPBW**
  - Contractueel of extra-contractueel (indien strafrechtelijke inbreuk)
  - Indien werknemer: beperkte aansprakelijkheid (art. 18 AOW)

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

- ▶ **Burgerlijke aansprakelijkheid van de PA-arbeidsgeneesheer**
  - **Intern of extern: idem zie boven**
  - **Nuancering: W. 15 mei 2007 betreffende vergoeding van schade als gevolg van gezondheidszorg**
    - In geval van schade in België
    - Verzekeringsplicht (! PA-arbeidsgeneesheren moeten zichzelf verzekeren)
    - Burgerlijke immuniteit voor 'zorgverstrekkers' - schadeclaim is mogelijk bij:
      - Opzet
      - Zware fout:
        - » *Alcoholintoxicatie of gebruik van verdovende middelen*
        - » *Schuldig hulpverzuim (weigeren hulp aan persoon in nood)*
        - » *Uitoefening van verboden activiteit*
  - **W. 31 maart 2010 (B.S. 2 april 2010) – inwerkingtreding nog te bepalen bij K.B. – Fonds voor Medische Ongevallen**

2 Burgerlijke aansprakelijkheid

Conclusie:

- ▶ **Interne preventieadviseur**
  - Burgerlijke immuniteit
  - Beperkte aansprakelijkheid als werknemer

- ▶ **Externe preventieadviseur**
  - Geen burgerlijke immuniteit
  - Beperkte aansprakelijkheid indien WN
  - Quasi-immuniteit van de uitvoeringsagent

- ▶ **PA-arbeidsgeneesheer**
  - Burgerlijke immuniteit als ‘zorgverstrekker’ (cfr. W. 31 maart 2010)
  - verzekeringsplicht

▶ ***Uw vragen vanuit de praktijk***

3.1 Aansprakelijkheid IPA na ernstig arbeidsongeval

Werken met derden. OA is langer aanwezig dan voorzien en werkt onder verlopen werkvergunning. WN van OA heeft ongeval.

Vraag: Is IPA aansprakelijk omdat hij weet heeft van de praktijken? Wat indien er sprake is van slechte/ verkeerde communicatie?

• **Strafrechtelijk:**

- Niet op basis van SSw.
- Art. 418-419 Sw. (mits voorwaarden vervuld zijn)

• **Burgerlijk:**

- Geen burgerlijke immuniteit (SO is een derde)
- Wel: art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet (WAO)

Antwoord: IPA is niet aansprakelijk:

- verplichtingen WW berusten bij de WG
- geen fout die in causaal verband staat met het ongeval (enkel 'weet hebben van', is niet voldoende/ verkeerde informatie ontvangen).

3.2 Aansprakelijk IPA na ernstig arbeidsongeval (vervolg)

Werken met derden. Val van hoogte. IPA was niet op de hoogte van de werken. Na het ongeval krijgt IPA instructies om inspectie niet te verwittigen + geen omstandig verslag

Vraag: Welke gevolgen kan dit hebben voor de IPA?

- **Strafrechtelijk:**

- art. 418-419 Sw. (mits voorwaarden vervuld)

- **Burgerlijk:**

- Geen burgerlijke immuniteit (SO is derde)
- Wel art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet (WAO)

Antwoord: IPA is niet aansprakelijk:

- Verplichtingen WW (ook m.b.t. omstandig verslag) berusten bij de WG
- geen fout, die in causaal verband staat met het ongeval (strafr. + burg.).

3.3 Aansprakelijk vertrouwenspersoon na ernstig arbeidsongeval

Foutief advies van vertrouwenspersoon of verkeerde inschatting pest-problematiek. Gevolg: WN pleegt zelfmoord.

Vraag: Welke gevolgen kan dit hebben voor de vertrouwenspersoon?

• **Strafrechtelijk:**

- Art. 418-419 Sw. (mits voorwaarden vervuld!)
- Cfr. Rechtspraak
  - Zware bewijslast
  - Zeer moeilijk om causaal verband te bewijzen (zelfs ten aanzien van 'pestkoppen')

• **Burgerlijk:**

- VP = WN: bescherming artikel 18 WAO + burgerlijke immuniteit (indien ao)
- VP = extern:
  - Geen burgerlijke immuniteit
  - Bescherming artikel 18 WAO (indien WN)

3.4 Aansprakelijk IPA na arbeidsongeval/ strafvervolgning of niet?

WG werkt met zelfstandige kraanmachinist. Deze veroorzaakt ongeval en verwondt een WN (zware letsels). De zaak wordt 'geseponeerd'.

Vraag: Wat betekent dit en wat riskeerde de WG en/of de zelfstandige OA? Kan de WG iets ondernemen ten aanzien van de zelfstandige?

Antwoord:

- **Sepot:** O.M. Beslist om niet te vervolgen – N.B. Administratieve geldboete!
- **Risico:**
  - Strafrechtelijke veroordeling WG en/of kraanmachinist (beiden hebben verplichtingen cfr. WW.)
- **Verhaal van WG op kraanmachinist?**
  - Enkel op burgerlijk vlak
  - T.a.v. de kraanmachinist indien hij 'verantwoordelijk' is (F/ S/ CV)
  - In casu: burgerlijke immuniteit voor WG

3.5 Aansprakelijk IPA na arbeidsongeval – verantwoordelijkheid 3den?

Dodelijk ongeval na falen van valharnas. Harnas is recent aangekocht + verklaring van CE conformiteit (maar ten onrechte!)

Vraag: Kan fabrikant aansprakelijk worden gesteld? Wat met de IPA, indien blijkt dat hij/zij het conformiteitsattest niet heeft opgevraagd?

Antwoord:

Fabrikant

- **Strafrechtelijk:** ja, art. 419 Sw. (N.B. O.M. beslist wie wordt vervolgd)
- **Burgerlijk:** ja (geen burgerlijke immuniteit)

IPA

- **Strafrechtelijk:** Neen (geen causaal verband + geen aangestelde/lasthebber)
- **Burgerlijk:** Neen (geen causaal verband + burgerlijke immuniteit/art. 18 WAO)

3.6 Ernstig arbeidsongeval – bevoegdheden van inspectie TWW?

Ernstig ao. Inspectie TWW vraagt extra maatregelen (niet voorzien in omstandig verslag). WG voert de maatregelen niet uit omdat deze, na overleg met de IPA 'niet nuttig' worden geacht.

Vraag: Medeaansprakelijkheid van IPA of anderen?

Is WG verplicht om de maatregelen uit te voeren?

Antwoord:

IPA

- **Strafrechtelijk:** niet art. 128 Ssw./ art. 418-419 Sw?
- **Burgerlijk:** neen (burgerlijke immuniteit/ art. 18 AOW – N.B. Opzet??)

WG

- **Strafrechtelijk:**
  - indien formeel bevel van Inspectie TWW: plicht tot uitvoeren!
  - Niet uitvoeren opgelegde maatregelen = misdrijf (niveau 4!)
- **Burgerlijk:**
  - indien SO = WN: burgerlijke immuniteit
  - Tenzij: artikel 46 §1 7° AOW

3.7 Ernstig arbeidsongeval – bevoegdheden van inspectie TWW?

Ernstig ao. Onderzoek door Inspectie TWW volgt.

Vraag: Is elk onderhoud met inspectie een 'verhoor'?

Quid met het recht op bijstand door een advocaat?

Antwoord:

- Bij verhoor cfr. formele vereisten volgens SSw. (Wet Franchimont)
- Vaststelling in PV van verhoor
- Niet altijd van 'strafbare daders' (b.v. getuigen)
- Recht op bijstand door een advocaat?
  - cfr. Rechtspraak EHRM
  - Inwerkingtreding 'Salduz-wet'
- In de praktijk?

3.8 Ernstig arbeidsongeval – verdediging van de WG en/of HL?

Vraag: Gaat WG vrijuit als hij kan aantonen dat:

- **de nodige opleiding en instructies werden gegeven**
- **WN beschikken over veilige arbeidsmiddelen en de nodige beschermingsmiddelen?**

Antwoord:

- Soms wel
- Alles hangt af van de concrete feitelijke context!
- Cfr. Middelenverbintenis – ‘due dilligence defense’

3.9 Ernstig arbeidsongeval – verschil tussen aansprakelijkheid WG / Gebruiker?

Vraag: Is er een juridisch verschil tussen de aansprakelijkheid na een ernstig ongeval van een eigen WN/ uitzendkracht?

Antwoord:

• **Ja, op burgerlijk vlak**

- Geen burgerlijke immuniteit voor gebruiker (WG = uitzendkantoor)

• **Niet zozeer op strafgebied**

- Wet belast gebruiker met naleving van WW!

• **Gevolgen:**

- Groot risico op burgerlijke vorderingen bij ao van uitzendkracht
  - Vanwege SO (of nabestaanden) voor 'niet-gedekte schade'
  - Vanwege de arbeidsongevallenverzekering van het uitzendkantoor
- In de praktijk: groter risico op strafvervolgning!

3.10 Ernstig arbeidsongeval tijdens evacuatieoefening

Onaangekondigde evacuatieoefening. WN valt van trap en overlijdt.

Vraag: Aansprakelijkheid van de IPA?

Antwoord:

• **Strafrechtelijk:**

- Niet op basis SSw.
- Eventueel art. 418-419 Sw. (mits voorwaarden vervuld)
  - Er moet sprake zijn van 'fout'
  - Deze 'fout' moet in causaal verband staan met het ongeval – feitenkwestie!

• **Burgerlijk:** neen

- burgerlijke immuniteit
- Art. 18 WAO

3.11 Ernstig arbeidsongeval en aansprakelijkheid: hoe verzekeren?

Vraag: Kan een PA zijn burgerlijke aansprakelijkheid laten verzekeren?

Antwoord:

● **PA is zelfstandig:**

- Ja, polis BA-uitbating
- Dekkt eventuele burgerlijke aansprakelijkheid + kosten voor verdediging

● **werknemer:**

- Risico is quasi onbestaand (burgerlijke immuniteit + art. 18 WAO)

Vraag: Wat met polis rechtsbijstand bij strafrecht. aansprakelijkheid?

Antwoord:

● **PA is zelfstandig:**

- Polis is nuttig (BA-uitbating komt enkel tussen indien burgerlijke vorderingen)

● **Werknemer:**

- Risico is quasi onbestaand (enkel op basis van art. 418-420 Sw.)
- Eventueel via de WG (uitbreiding polis)

3.12 Opdrachten van de IPA: diverse vragen

Vraag: WG start nieuw bedrijfje (3 wn). Wordt IPA automatisch aangesteld voor nieuw bedrijf?

Antwoord:

- Neen (cfr. WG kan eventueel zelf de rol van IPA vervullen (groep D) + TBE?)

Vraag: Als IPA niv. 3, wat zijn mijn persoonlijke verantwoordelijkheden?

Antwoord:

- Niveau is niet relevant voor verantwoordelijkheid
- Algemeen: handelen als een 'goed en redelijk PA'

Vraag: Ik ben IPA met slechts 15% prestatieduur. Ik kan nooit alles perfect in orde krijgen! Quid?

Antwoord:

- Welzijnsbeleid is verantwoordelijkheid van de WG.
- IPA kan slechts bijstand bieden volgens de mogelijkheden die hij heeft.

3.13 Auto-ongeval (verschillende hypothesen)

Vraag: Ongeval op parking: arbeidsongeval of arbeidswegongeval?

Antwoord:

- **Antwoord hangt af van de aard van de vraag** (cfr. specifieke wetgeving)
  - Welzijnswet Werknemers: Omstandig verslag of niet?
    - Art. 94 bis WW: ernstig arbeidsongeval : een ongeval dat zich '*op de arbeidsplaats zelf*' voordoet en dat wegens zijn ernst een grondig specifiek onderzoek vereist met het oog op het treffen van preventiemaatregelen die herhaling ervan moeten vermijden
    - Interpretatiekwestie!
      - 'Arbeidsplaats' of niet?
  - Arbeidsongevallenwet: Burgerlijke immuniteit of niet?
    - Burgerlijke immuniteit is van toepassing
    - Geen arbeidswegongeval
    - Geen 'verkeersongeval' (want niet op de openbare weg)

3.13 Auto-ongeval (verschillende hypothesen)

Twee WN rijden tegen elkaar op de parking en raken zwaar gewond?

Vraag:

- **Hoe zit het met de schade?**
- **Omstandig verslag of niet?**
- **Aansprakelijkheid WG (WN verwijzen naar stress op het werk)**

Antwoord:

- Arbeidsongevallenverzekering (AOV) dekt lichamelijke schade
- Regresmogelijkheid AOV op WAM-verzekeraar (art. 48bis-ter AOW)
- Omstandig verslag? (genuanceerd – arbeidsplaats of niet?)
- Beide WN + WG genieten burgerlijke immunititeit
  - geen arbeidswegongeval (AOW)
  - Geen 'verkeersongeval' (AOW)
- Strafrechtelijke aansprakelijkheid v WG?

3.13 Auto-ongeval (verschillende hypothesen)

Aanrijding op de parking tussen WN en 'contractor'. Enkel de WN is gekwetst.

Vraag:

- **Hoe zit het met de schade?**
- **Omstandig verslag of niet?**
- **Aansprakelijkheid contractor?**
- **Aansprakelijkheid WG?**

Antwoord:

- Arbeidsongevallenverzekering dekt lichamelijke schade
- Regresmogelijkheid AOV op WAM-verzekeraar (v aansprakelijke bestuurder)
- Omstandig verslag?
  - genuanceerd – arbeidsplaats of niet?
- Geen burgerlijke immuniteit voor contractor
- Wel burgerlijke immuniteit voor WG

3.14 Ongeval WN op de parking

WN trapt in een put in de parking en is ernstig gekwetst.

Vraag:

- **Omstandig verslag of niet?**
- **Aansprakelijkheid WG?**

Antwoord:

- Omstandig verslag: arbeidsplaats of niet? (interpretatiekwestie!)
- burgerlijke immunititeit voor WG
- Maar geen arbeidswegongeval of 'verkeersongeval' (geen openbare weg)
- Eventueel strafrechtelijke aansprakelijkheid van WG (bedrijfsterrein)

Nog vragen?

Neem gerust contact op!

Claeys & Engels

Sara Torrekens, Advocaat – Counsel

Brugstesteenweg 255

8500 Kortrijk

056/260 860 – 0476/ 50 91 23

sara.torrekens@claeysengels.be

